

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. De fuga speciali timore, dolore, seu tristitia statuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

ge à medio
 Sed nec ego dubito punctionem iustam damna-
 torum in aeternum bonam, neque villatus in se ma-
 lam esse, atque ex iustitia vindictae suae; & boni pu-
 blicii amari à Deo volitam, & amatam: atque ex eo præ-
 esse odium Dei in eis damnatos non exerceri propriè:
 sed vterius contentio eadem mala, vi ipsi priuatiim
 sumpti, atque, vi personae particulares sunt ex eorum
 dissimilitia ob mortales, etiam perpetuam, maculam,
 perpetuo etiam à Deo iustificandi inferri ob rationes, &
 fundamenta data: id autem quod subtilius ex Anselmo
 respondetur, solum occurrit alteri difficultati iam opo-
 nenda de amore vniuersali, quo Deus creata cuncta
 quae absolute sunt diligit: atque hunc creaturae volitione
 damnationis respectu damnatorum non deficere,
 et si eo deteriore loco, quam Beatos quosque, tamen
 pro meritis, & dignitate reponat: id quod pictoris,
 & coloris exemplo demonstrat. At vero dilectionem
 Dei amicitiae, & charitatis propriam, odique proprii,
 & inimicitiae exclusiuam, & aduersam erga damnatos,
 nec admittit, nec admitti non solum à Theologo, sed
 nec à suo homine potest. Tum: quia generalis ille
 amor Dei rebus ut sint, omnibus amicitiae incapaci-
 bus communis cum capacibus amicitiae vna est: nemoque
 amicitiae propria affectum ex parte Dei erga perpetuo
 eius inimicos concessit, audebitque concedere: etiam ex
 eis, qui Dei odium erga ipsos negant. At dies pri-
 mum, ac praecipuum bonum cuiusque est suum esse:
 ergo, qui vult alius, & amore suo dat, & conseruat ip-
 sius esse, vi etiam Deus dat & conseruat damnato,
 vult ipsi praecipuum, imò summum ipsius bonum: ergo
 propriae amicitiae ex parte sua (si capax redamandi ille
 sit) ipsum amat: si creatura amore propriae est vellic alio-
 rum bonum. Respondetur, creaturae rationalis bonum pri-
 mum non esse eius esse, vi de fuda prodire aut
 Matthaeum Dominus expressit illis verbis: *bonum erat
 ei, si naus non fuisset*: quo eius non esse melius ipsi
 fore, quam esse satis docuit: esse siquidem praecipuum,
 ac summum eius bonum summa, aeternaque beatus-
 sumum autem eius malum perpetua eius priuatio, ob
 quam, & ceteras aeternas aerumnas damnati non esse
 vehemenssime, etiam incausam, desiderant: vident enim
 vi perpetuo pereant. Ad hac Dei charitas, & amicitia ex
 parte adhaec fuit ad supernaturale bonum terminatur,
 quod vel supplicet, vel disponit, aut intendit; esse autem
 ipsum creaturae rationalis mere naturale est, et si
 in eo ordine sit praecipuum: quare ad determinandam
 amorem amicitiae Dei proprium est prorsus in-
 eptum.

6. Dices per nos Dei odium in damnato nobis dignitatem formalem malitiae, & maculae, & infensiois obiectivae esse iustificans: ergo concipitur à Deo eiusmodi odium in damnato ex affectu iustitiae: ergo non ex displicentia de damnato, seu quia eius malum est, sed quia odium illud bonum, & honestum Deum est, atque ei sui, fuxque iustitiae amore: hic autem affectus, ut auctoris à damnis sit, non autem odium proprie erit; quod essentialiter est displicentia personae, non autem ex amore odii habentis concipi, atque in malum odium, quia malum illius est, non autem, quia bonum odii habenti ei debet ferri. Hoc argumentum male Vasquium nostrum vexat loco citato in confirmatione rationis, præcipue vti illud voluit præoccupare ac reliquos ipsi, & nobis in hac conclusione consentientes insolubiler vexabit; qui ad omnem actum virtutis propter ipsam honestatis virtutis illius requirunt: quibus ergo, vt plurimum assensior, non autem quoad amicitiae virtutem: quia omnium sententia ex complacentia personae ob eius bonitatem essentia sua esse debet; quin ex honestate, & convenientia morali nostra, & quia bonum nobis, &

ex complacentia tandem nostri, esse possit: quod ipsum in odio inimicitiae amoris amicitiae possit contrage-
re: quod sobrietati rationem mal inlra rationis dicta-
beat: rectum, ac iustum in obiecto odio habendo la-
beant: vti Deum habere in damnatis vidimus) o-
lam laudem efficacem displicentiam de altero hostissi-
me habet: efficit huius hostilitas gratia odium in illum
non eliciat: imò vero, si odium proprium fit obis
honestatem elici nequit: vti obiecto, & amoris ac-
tuitate propriae exemplum probat: sed adus ille obis
honestatem, elicitus reflexus actus supra odium dictum
erit: alteriusque speciei ab illo: quare neganda est
consequentia prima ex doctrina hac, valde obviante
ad distinctionem actuum supernaturalium vnde Theologi-
corum ab aliis supernaturalibus qui tales apparent de-
signandam. Inquires ergo ex displicentia, & odio in
damnatos poterit Deus eorum præcipuum malum, nempe
peccatum, eis velie. Negatur consequentia: quia,
etsi ipsi malum fit, essentia sua Deo etiam eumque &
damini dissonantem est: quare ni essentiam eorum
amari a Deo non potest quod ipse peccet: quod est
impossibile. Accedit: quod, si Deus amare illud fac
ea ratione posset, posset etiam ob illud in damno
sibi complacere: & contradictione alia inde
placere Deo damnatus posset, vnde maxime, & mi-
ce displicet: aliaque rursus contradictoria facile in-
ferrentur.

*De Cateris fuga, & auersionis animi
affectibus.*

Reliquos auersionis affectus ab odio hactenus ex-
minato diuersos disputationis præfatione recen-
sumus, & explicuimus, etli summarie satis, idcirco nihil
de eis huius quæstionis præfatione.

*De Fuga speciali timore, dolore, seu
tristitia statuitur.*

1. **T**imorem proprie dictum Deo non consistit
concors Theologorum contra Iudaeos re-
spondens. **S** Thom. 1. cont. gent. cap. vii. sententia est. Ratio est
clara: quia ex Damasceno 2. de fide cap. 11. *Timor est*
imminutio, & *expectationis mali auctoris*, in ratione
imminutio, & expectationis mali inveniuntur aditum
& difficultas resistendi, & mali interiorum, vt bene
S Thom. 1. 2. question. 41. a. 2. & question. 42. a. 2.
& pater, quia nemo de his, que vitare fide potest, co-
met. Atqui Deo nulla est, esse potest resistendi causa
malo, illud vitare: ergo Deo proprius timor mali
omnino repugnat. Hinc **S** Thom. question. 42. art. 3.
ait nos de peccatis nostris timorem non posse habere:
quia nostro arbitrio in illi existentia lubidum est, ali-
quid resistenda, atque euitatio voluntati nostra ob ali-
qua vitiosae passionis vice extrinsece inducens velle-
menter inclinans ad peccatum ardua nobis ac velle
reddatur. Addo rationem secundam: quia in voce illi
expectati, seu expectationis, & imminutio mali im-
peditur, & mali futurii cognitio praua (cum mali im-
peditur praesente timor esse nequeat: eaque cognitio de eu-
tutione non certa, & infallibilis sententia, sed con-
iecturalis, mali enim alicui euenturi certa senten-
tia, nulloquum timidum reddit, fed animum in vi rei sen-
tentiae futuree ac capitalis inappellabilis sententia denun-
tiatione certo futurae ab ipsis cognita, & iudicata quousque
cucurrit

reuerentia experitur; atque coniecturalis, ac non profus certa, & euidens de omni euentu futuro scientia Deo repugnat: ergo & timor. Mitto scripturæ loca, quæ pro hac conclusione à nonnullis, etiam nostro eruditissimo Ruiz d. 54. sect. 4. num. 5. afferuntur, quia infima nec ad litteram illud solum doctè ibi pro conclusione obseruauit, quam in scriptura timorem de Deo dictum; cum tamen affectus alij, qui Deo proprie non conueniunt, dolor, penitentia, tristitiaque, sed metaphoricè solum, dicuntur, quia aliquid eorum ad instar Deo proprium eis nominibus significatur: quo satis ostenditur euidens valde esse timorem (addiderim timoris, vmbra adhuc, qualem qualem) Deo repugnare.

2. De tristitia proprie tali, seu dolore, ac penitentia de malis absolutis in Deo non esse æque concordēs Theologi omnes contra memoratos Iudæos reiciendam à Deo censent. Primo quia summa beatitudinis diuinæ delectatio à Deo indefectibilis, inabdicabilis, atque in sequetabilis eiusmodi affectus pati nequit. Secundo, quia è sui amore de malis etiam culpe non potest Deus dolere, aut tristari: quia nullatenus ipsi mala & nociua sunt. Neque ex charitate hominum peccatorum quibus sunt mala & nociua probat Ruiz, quia culpa ipsa lachryli, quam admittere, sunt inimici, de quorum proinde malo dolendum Deo non est. Cæterum nihilominus Deo chari, est ipsi non redamant, sed ipsum oderint, peccatores per te sunt: ex nostroque amore, non autem ex ipsorum in nos dilectione de chariorum malis dolemus, atque tristamur: Dei ergo de peccatis nostris dolor inde non repugnaret. Melius ea repugnancia probatur ab eodem ex definitione doloris, & tristitiæ apud Augustinum 14. de ciuit. cap. 15. long. à med. dicentem. *Autem dolor, quæ tristitia nuncupatur, diffinitio est ab eo, quæ nobis nolentibus accidit*: At Deus, est qui tenens ex parte sui est, efficaciter, & serio nolit esse peccata; tamen absolute, & quatenus ex parte creaturæ voluntatis est absolute efficaciter non vult peccata non esse, ne ledatur, vt diximus, illius libertas: imò voluntarie vult eorum permissionem, cum eueniunt: ac proinde, vt non sint peccata, ex parte hominum ad huc, & effectum carens, ac non efficax, è voluntaria, ac libera Dei electione est: quæ autem libere alicui, atque ex electione voluntas efficax, quantum ipsi potest, mali vitandi, non est de mali eius aduentu dolorem ingenerare, aut tristitiam apta non est: in eo enim, quod de efficacia voluntatis ad illud vitandum omittit, & permissiva voluntate mali illius, cum aduenit, tolerantie se sponte conformat: ea vero conformitate tolerantie adiutante, si quid quantumque malum sit notum ei, qui ita se conformauit, fuit, de eius aduentu dolor locum non habet: itaque illud nolentibus nobis intelligendum est, quantum possumus: aut nolit peccata, seu voluntas, vt peccatum non sit, Deo in quantum ipse potest, non adest; licet seria, & sufficienter actiua, & aliquomodo efficax sit, vt peccati malum homini non adueniat: ac proinde neque ex eius aduentu, & charitate erga homines tanto pressos malo tristari potest, nec dolere.

3. Vnde patet solutio ad dolorem penitentis de peccatis, cuius voluntas est absolute inefficax sit, de committendis peccatis, vt nec fuerint, nec tunc sint, cum sunt, quod est impossibile; tamen eius inefficacia ex impossibilitate obiecti venit, non autem ex voluntate penitentis, qui ex parte sua, quantum potest, efficaciter vult illa non esse, nec fuisse, vt bene Ruiz à num. 12. conclusionem non Theologi omnes solum, sed & Patres nobis dederunt, sufficiat in re adeo certa Isidorus cap. 57. sentent. de summo bono initio sic fanis. *Nostro usu zelose Deus dicitur; vel dolere: horum enim motuum apud Deum perturbatio nulla est apud quem tranquillitas summa est, ex quo loco & dictis hæcenus claret scripturæ loca, quibus de Deo dolor, penitentia, tristitia dicitur, vt Genes. 6. Ezech. 20. Zach. 11. Isai. 10. ac pluries alibi, per metaphoram scripta fuisse: vt aliquid aliud affectus proprii Dei nobis per eiusmodi locutiones innosceret.*

4. De fuga specialiter dicta, atque desiderio contraria, quæ nihil aliud est, quam notitia, vt sit malum, quod nondum est, neque imminet, sed tantum

cognoscitur possibile, seu volitio vt tale malum nobis non sit, concursus adeo non est Theologorum sententia conueniat Deo necne? Ruiz noster cum aliis (atque ex sententia vt putat S. Thomæ) hunc affectum Deo denegat, sicut supra desiderium Deo negauit: quia malum, quæ nunquam, vel pro aliquo tempore futura sunt, scientiam certam habet, inde pro illo eorum negationes præsentis Deus, & habet, & videt: quomodo ergo fuga hac speciali, vt non sint, pro ea duratione videret? solum ergo poterit de absoluto, & præfenti eorum non esse, seu negatione gaudere Melius Vasquez 1. p. d. 84. cap. 1. Suarez 3. de attribut. cap. 7. numero 61. Heuze d. 20. cap. 4. §. 8. *Reliqui*, quos supra contra Ruiz pro desiderio proprio boni nondum haberi, citauimus, vt & argumentum reiecit: nunc affectui fugæ applicam: etenim ex scientia simplicis intelligentiæ, quæ abesse & adesse absolute obiecti præcendit, vult, vt sit bonum, & vult non esse malum: quod est malum fuga speciali propria prosequi, bonum vero proprio desiderio, & quidem per omnes decernere efficaciter potest Deus, vt sit, id quod possibile præfinit: & vt non sit malum pro statu possibilitatis ab ipso cognitum: assigna ergo mihi speciem propriam eorum decretorum. Neque enim gaudium est decretum illud efficax boni, cum tendat, vt sit, quod per illud erit; gaudium vero non est tendentia voluntatis ad rem, vt sit, sed ad rem, quæ esse supponitur, iamque ante illud præfens: & efficiat illi voluntati, vt malum non sit speciem propriam designa: quæ desiderium vt non sit non esse possit, ergo in ratione tua contra proprium desiderium, & fugam voluntatis diuinæ aperta equiuocatione laboras: dum signa posteriora, & obiecti, & scientiæ ad desiderium, & scientiam, quæ hoc regulandum est, siue efficax, siue inefficax desiderium, aut fuga sit, ad signum prius scientiæ, quo regulatur, & ad statum possibilitatis, quod solum ad scientiam eorum affectuum regulatum, & directricem supponitur, manifesta contradictione retrotrahis, & reuocas.

CERTAMEN II.

De ira Dei deciso.

1. Theologorum, Catholicorum super Dei iræ, vel admittenda, vel releganda dissidia de nomine tantummodo esse queunt, idcirco neque in eam concedentes Deo, neque in negantes censura aliqua Theologica ferri merito potest, est affirmantes Philosophica reprehensione digni iure habeantur: quippe qui statim in Philosophia iureque proinde suo immobilem definitionem, & philosophicam dignitatem, & principium citra controuersiam omnem supponendum, quam disputandum, mouent quod tamen vitium video à plebique, quandoque non contemnendis, incurri velut se à difficultatibus contra communes opiniones facilius expediant, vel, vt nona quædam sua in scholas inducant: quod, si liceat breui, facileque quique, vel mediocri discursus totam posset impune philosophiam, & Theologiam susque deque mouere, inuicere & peruertere: videant ergo, qui arte huiusmodi Theologiam, aut Philosophiam à se motam gloriantur, quantum gloriantur? igitur Lactantius toto libro de ira Dei maxime à cap. 17. iræ propriæ affectum Deo concedit, sic iram definiens: *Dei motum animi ad coercenda peccata insurgentia*: cui consensisse videtur Alexand. p. 2. quæst. 156. in. 2. ante med. m. 4. sub finem, eam definitionem non memorans, sed nec communem supponens: quare illam Lactantij æstimo supposuisse, eidem conclusioni adhære ex instituto Soarius 3. de attribut. cap. 7. numer. 8. ac fusius opusculis disput. de iustitia Dei sect. 5. iram statuentis in affectu iusto vindictam de peccatis faciendi: quo pacto itam Dei videtur definiisse S. Thom. 1. 2. quæst. 47. art. 1. ad 1. quæstion. 48. art. 6. & 7. cum tamen ibi, quid iræ nomine in Deo significetur in scriptura solum doceat, non tamen illud propriæ iræ esse. Ratio vnicuique